

PALOTAI BORIS:

EGYSZER ELKÉSZNI!

A stúdió ajtaja becsukódott mögöttem, még hallottam, hogy Ūrményi megkérdi: Zsóka?

— Elment a zajokért.

Csakugyan a zajokért siettem s néhány perc múlva kerek bádogdobozban vittem a vonatkattogást, a pályaudvari forgatagot.

A rendezői fülkében éppen visszafelé csavargatták a magnetofon korongját, melyből kotkodácsoló hangok törtek elő.

— Innen vesszük fel újra! — Ūrményi felemelte a kezét.

Az üvegfal mögött a színésznő zokogni kezdett.

— Megállni! Ne zokogj bele a mikrofonba! Távolabb! Még távolabb! Na, mégegyszer! Amikor intek, akkor...

A színésznő két lépést hátrál s szemöldökével kérdi, zokoghat-e már. Én meg ráeresztem a vonatkattogást.

— Hatra készen leszünk? — kérdem, s Ūrményi pirulát lök a szájába.

— Meg kell itt vészni — jelenti ki nyugodtan. — Sirni se tud. Úgy sir, mint egy civil. Mi az, mi bajod? — fordul hozzám türelmetlenül.

— Hatra készen leszünk? — kérdem sűgva, mert Tamással találkám van a Vén Diófában, s addig még át kell öltözködni, rendbehozatni a hajamat, oly lazára fésűlletni, mintha sose jártam volna fodrásznál.

— Persze, megint vár rád valaki! — mondja Ūrményi s mielőtt még felkelhetnék, odaszól a vastag Hubernak: — Mikrofont kérek.

Az igazság az, hogy engem nem vár senki. Mindig én vagyok az, aki vár, aki jóval előbb érkezem, s közönyös képet vagyva hajtom fel a kávémat. S félórán belül minden elmozdul a közönyös képemen: a szájam sarka, az orrcimpám... S hiába vigasztalom magam, hogy voltaképpen még nem is késett, voltaképpen én jöttem túl korán, a sok »voltaképpen«
összetorlódik bennem, még egy kávéét rendelek kínomban, s mosolygok... Mosolygok, mert hisz önálló ember vagyok, önálló kenyérkereső, s ha nem jön, nem jön! De a mosoly megkeményszik az arcomon, mintha gipsszel öntötték volna le s a könnyedség mázsás súllyal nehezedik rám, valósággal összenyom, szétlapít.

— Próbát tartunk! — Ūrményi lecsapja a fülhallgatót s a stúdióba rohan. Én meg azt gondolom, mi lenne, ha egyszer én késznék? Hisz ez az éppen! Mindíg nekem fontosabb, hogy lássam, beszéljek vele, s ha el is határozom, hogy pár percet kések, sohase tudom megvalósítani... Utolsó pillanatban észnélkül rohanok, hogy aztán egy kávéház sarkából lessem az ajtó nyílását.

— Zsóka, csinos vagy ma, becsületemre. Ha nem lennék házas ember... — mondja a vastag Huber, és zsebkendővel törölgeti fénylő fejebúbját, miközben a magnetofon fölé hajol, a nevetségesen kotyogó hangokat figyelve.

Vannak napjaim, amikor csakugyan csinos vagyok. Mit érek vele? Annyi önbizalmam sincs, hogy néhány percig megvárakoztassak valakit. A legártatlanabb találkozóra is akkora szorgalommal, vasakarattal készülődök, mintha ott dőlné el a sorsom... S egész idő alatt olyan fárasztóan lelkes vagyok, magam is sokallom, de nem tudok semmit tenni ellene, a szorongás elragad... A szorongás, hogy sem elég művelt, sem elég mély nem vagyok, de még csak elég felületes és elég buta se... Ez a közepszerűség megzavar, ez a »majdnem« és »éppen csak«... No persze, ha fiatal lennék, nem lenne semmi baj! Egy fiatal lány a derekával is bölcseket mond, s nincs megértőbb társ két feszes karnál! De én tizennyolc éves koromban sem voltam elég fiatal, mert akkor épp tizenhat évesnek kellett volna lennem.

— Zsóka, alszol? Zenét! — mordul rám Ürményi és szemrehányóan: — Hatra végzünk!

Ettől megijedek. Hatra végzünk, s ez azt jelenti, hogy bőven marad időm mindenre. Arra is, hogy pontos legyek, sőt arra is, hogy előbb érkezem, s óhatatlanul Lenke nővéremre gondoljak, akit harmincnyolc éves korára apa visz el vasárnaponként cukrászdába. Még néhány esztendő, és én is arra fanyalodom, hogy apa francia krémessel rakja tele a tányéromat. Igaz, hogy Lenke csúnyácska, olyan, mint a rostonfelejtett piritós, száraz és fekete, és ráadásul a Tüker-telepen dolgozik, ahol csak tüzelősürgetés céljából udvarolhatnak neki. Én azonban olyan emberekkel kerülök itt össze, akiknek köze van a művészethez, akik állandóan szerelmesek, és időnként meg is nősülnek. Engem mégse akar senki. Legalábbis nem úgy, ahogyan én szeretném. Talán mert nem bírom kivárni, hogy hiányozzak valakinek. Eleinte adagoltam a szeretmet, minden alkalommal előre elgondoltam, mit engedek meg aznap. Aztán felborult a tervem, a szorongásom bőkezűsége nágotott, nem a szenvedély, a szorongás!

A stúdióban a színésznő két lépést hátrál a mikrofontól, hogy tompítottabban hallatszón vágyakozó hangja. Nekem is hátrálnom kellene, talán akkor...

Egyszer elkésm! Egyetlen egyszer! Még sohasem mertem megkockáztatni... Pedig semmire sem vágyom jobban, minthogy szemrehányó, türelmetlen pillantással fogadjanak és sértődött mozdulatokon keresztül jussak el oda, ahová el kell jutnom.

Amint hazaérek, a díványra vetem magam. Aludni fogok, határozom el. Atalszom a nekikeseredett készülődést, amikor a tükörből egy idegen arc mered rám, akiért nem vállalok felelősséget.

Senkire sem szorulok, mondom a tükörbeli arcomnak, akinek szemében elviselhetetlen odaadás fénylik.

Magamra húzom a takarót. S elszántan, keményen elalszom. Kinyitom a félszemem, az órára pislogok. Öt perc múlva hét. Még öt perc! Milyen hosszú ez az öt perc! Milyen rövid! Ezen az öt percen múlik minden. Ha most felugrom, még időben érkezem. Időben, vagyis előbb. Ha nem mozdulok... Lecsukom a szemem. Elengedem magam... Most már mindegy. Ha akarnék, se érnék oda. De nem is akarok. Mért mindig én? Egyenjogiak vagyunk, mondom, és sírás szurkálja a torkom, mert mit ér az a híres egyenjogúság, ha alig bírom kivárni, hogy anyakönyvvezető elé cipeljen.

A nagymutató átugrik az öt perc szakadékan... Mert valóságos szakadék ez az öt perc, s Éliás, a dramaturgunk, azt mondaná: itt egyen meg a fene, ha nem ebben van a konfliktus!

Persze, öt perc nem a világ, legalább egy negyedóra kell ahhoz, hogy Tamás végigcsinálja a várakozás minden változatát. Milyen furcsa, hogy sok évi kiszolgáltatottságom belefér egy negyedórába. Fodrászhoz sem megyek! Szokja meg a mindennapi arcomat! Ha egyszer-ekések, megengedhetem magamnak, hogy olyannak mutatkozzak, amilyen valóban vagyok. Mert pedáns vagyok, aggályosan rendszerető, a kócosna fésült frizura fáradságos munka eredménye, s jópofa-modorom olyan erőfeszítést igényel, hogy ennyi energiával kinatul is megtanulhatnak.

Már tíz percet sikerült késnem. Tíz perc már valami... A szívem vadul dobog, pont úgy, mintha nekem kellene várakozni. Ezen át kell esni... Látom Tamás ideges arcrándulását, olvasni próbál, de nem megy, a noteszében lapozgat elfoglalt képpel, de nem tudja, hogy mit keres... Engem keres!

A negyedóra is eltelik. Ilyen nehéz elkésni? Ilyen fársztó? Ilyen gyötrelmes?

Két lépést kell távolodni a mikrofontól, különben túl harsányan hangzik a vágyódás. Ez a két lépés az én negyedóráim. Már nyugodt vagyok...

Tamás az asztalnál ül, sertéskarajjt eszik párolt káposztával, fröccsöt iszik hozzá. Ismerem ezt a közönyös arcot. Ilyen arccal keveregetem a második duplát. Mintha misem történt volna.

— Tamáskám — mondom és belül ujjgok, hogy hiányoztam neki, annyira hiányoztam, hogy sertéskarajjal kárpotolta magát, holott máskor zónapörkölttel is beéri. Nem, nem fogok mentegőzni... Legfeljebb annyit mondok: dolgom volt, alig tudtam szabadulni. Szokja meg, az én munkám is van olyan fontos, mint az övé. Szokja meg...

— Itt a pincér — mondja Tamás s hangjában nyoma sincs szemrehányásnak. — Van pirított borjúmáj is. Azt rendeld.

Megszorítom a kezét. Mert biztos, hogy nyugtalankodott, csak valami buta férfiszemérem tartja vissza, hogy tudtomra adja.

— Drágám, már fél nyolc — jegyzem meg a bátorítóan.

— Csakugyan? Olyan késő lenne? Azért voltam olyan éhes!

— Két autóbust kellett megvárnom — mondom merőben értelmetlenül, mert eszem ágában sincs mentegőzni. De azért várom, hogy bölintson, tagadólog rázza a fejét, csináljon valamit!

— Kicsit elkéstem — hallom a hangomat s gyanakodva figyelem, milyen görcsösen könnyed. S les az idegen arc, az a tükörbeli, mellyel feleselni szoktam, szinte könyörögve néz rá, hogy vegye tudomásul: elkéstem, elkéstem!

— Annyi baj legyen! Úgyis itt ültem egész délután. Azt se tudtam, hány óra. Találkoztam egy régi barátommal, öt éve nem láttuk már egymást. Jól kibeszéltük magunkat... Itt az italos. Még egy fröccsöt! Vagy inkább sört? Végre elintéztem a postámat... de még nem vagyok készen. Vacsora után még lefirkantok néhány levelet, ha egyszer nekifogtam... Nem tart soká. Legfeljebb tíz perc. Egyezünk ki tíz percben — mondja és lepöcköl egy morzsát a kabátjáról.

— Várok — mondom szűk torokkal. — Persze, hogy várok. — S báronyszemeket meresztek rá.